

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева
L.N. Gumilyov Eurasian National University

«ЭКОНОМИКАЛЫҚ БЕЛГІСІЗДІК ЖАҒДАЙЫНДА ҚАРЖЫ-БАНК СЕКТОРЫН ДАМУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҮРДІСТЕРІ»

атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
(10-11 маусым, 2022)

СБОРНИК ТРУДОВ

Международной научно-практической конференции
**«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ
ФИНАНСОВО-БАНКОВСКОГО СЕКТОРА
В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ»**,
(10-11 июня, 2022)

PROCEEDINGS

of the International Scientific and Practical Conference
**«MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF THE FINANCIAL AND BANKING SECTOR IN CONDITIONS
OF ECONOMIC UNCERTAINTY»**,
(June 10-11, 2022)

Нұр-Сұлтан/ Nur-Sultan, 2022

Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

**«ЭКОНОМИКАЛЫҚ БЕЛГІСІЗДІК ЖАҒДАЙЫНДА ҚАРЖЫ-БАНК
СЕКТОРЫН ДАМУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ҮРДІСТЕРІ»**
Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының
ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ
(10-11 маусым, 2022)

СБОРНИК ТРУДОВ
Международной научно-практической конференции
**«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ФИНАСОВО-
БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ»**
(10-11 июня, 2022)

PROCEEDINGS
of the International Scientific and Practical Conference
**" MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL AND
BANKING SECTOR UNDER ECONOMIC UNCERTAINTY "**
(June 10-11, 2022)

Нур-Султан, 2022
Nur-Sultan, 2022

УДК 336.71
ББК 65.262.1 я73
Э 40

Рецензенты: Макыш С.Б., д.э.н., профессор, Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева
Шаяхметова К.О., д.э.н., профессор, университет Туран-Астана

Редакционная коллегия

Насырова Г.А. - заведующая кафедрой «Финансы», д.э.н., профессор, Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан
Жоламанова М.Т. - к.э.н., профессор, Евразийский Национальный университет имени Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан
Рахимжанова К.К. - доктор PhD, Евразийский Национальный университет имени Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан
Айтказина А.А. – преподаватель, Евразийский Национальный университет имени Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан
Мисник О.В. - докторант, Евразийский Национальный университет имени Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан
Керимкулова Д.Д. - докторант, Евразийский Национальный университет имени Л. Н. Гумилева, г. Нур-Султан, Республика Казахстан

ISBN 978-601-337-682-0

«Экономикалық белгісіздік жағдайында қаржы-банк секторын дамытудың қазіргі заманғы үрдістері» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының еңбектер жинағы / Насырова Г.А. жалпы редакциясымен. - Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2022. - 337 с.

Сборник трудов международной научно-практической конференции «Современные тенденции развития финансово-банковского сектора в условиях экономической неопределенности»/ под общей ред. Насыровой Г.А. - Нур-Султан: Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2022.- 337 с.

Proceedings of the International Scientific and Practical Conference " Modern trends in the development of the financial and banking sector under economic uncertainty "/Under the General editorship of Nasyrova G.A.- Nur-Sultan: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2022. – 337 p.

ISBN 978-601-337-682-0

УДК 336.71
ББК 65.262.1 я73

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2022
© Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2022
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БАНК СЕКТОРЫНЫҢ НЕГІЗГІ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ ТҮЖІМДЕРІ

Калдыбекова С.

*студент, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы*

Ғылыми жетекші- Жағыпарова А.О., э.ғ.к., қауымдастырылған профессор,

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,

Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан Республикасы

E-mail: kaldybekova98@icloud.com

Аннотация. Қазіргі экономикалық жағдайларда банк секторының жұмыс істеуінің тиімділігі мемлекеттің қаржы-экономикалық жүйесінің дамуына ғана әсер етіп қоймай, жалпы ұлттық экономиканың қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Қаржы нарықтарының жаһандану және ырықтандыру процестерін, сондай-ақ қаржылық қызметтерді тұтынушылардың өсіп келе жатқан сұранысын ескере отырып, ғалымдар тарапынан да, басқарудың әртүрлі деңгейлеріндегі банк мекемелерінің басшылығы тарапынан да банк секторына назар аударылуда. Осының барлығы Қазақстан Республикасының банк секторына ерекше қызығушылық тудырады. Мақалада Қазақстан Республикасының банк секторын дамытудың ерекшеліктері зерттелген. Жаһандану үдерістері жағдайындағы Қазақстан Республикасының банк секторының қазіргі жай-күйіне талдау жасалды. Қазақстан Республикасының банк секторының дамуына әсер ететін негізгі факторлар анықталды. Қазіргі кезеңде Қазақстан Республикасының банк секторын дамытудың проблемалары мен бағыттары айқындалды.

Түйін сөздер. *Коммерциялық банктер, NPL, біріктіру және қосып алу, несие* портфелі

Зерттеу мақсаты. Зерттеу екі мақсатқа бағытталған. Бірінші мақсат, Қазақстанның коммерциялық банктерінің қызметін талдау жолымен банк секторының ағымдағы жай-күйіне баға беру, екінші мақсат коммерциялық банктердің банкроттыққа ұшырауына әкеп соғатын коммерциялық банктердің жұмыс істеу проблемаларын қарау және Қазақстанның банк секторының даму перспективасын айқындау.

Әдістеме. бұл зерттеу R бағдарламасында жүргізілді, сандық тәсіл банктердің шоғырлануын кластерлік талдауды қамтиды. Зерттеу банктердің реттеуші қаржылық есептілігіндегі негізгі деректерге және негізінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚРҰБ) және Қазақстан қор биржасы сияқты көздерден алынған ашылатын ақпаратқа негізделген.

Кіріспе. соңғы бес жылда Қазақстанның қаржы нарығы үшін, әсіресе банк секторы үшін жетекші банктер қызметінің нашарлауы, сондай-ақ жүйе құраушы банктердің қосылуы мен жұтылуы ауыр болды және қатар жүрді. ЖІӨ-нің өсуіне және мұнай бағасының өсуіне қарамастан, қазақстандық банктер әлі де осал. Коммерциялық банктер қызметінің проблемалары мемлекет үшін Ұлттық маңызды аспектілерге айналды, бұл реттеушінің банк секторына құйылуының дәлелі. Осы зерттеуде біз қызмет пен негізгі қаржылық көрсеткіштерге байланысты банктерді кластерлеу және топтастыру арқылы банк секторының шоғырлануына шолу және талдау жүргізуге тырыстық.

Зерттеу нәтижелері. 2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының банк секторын 22 Екінші деңгейдегі банк ұсынады, оның ішінде 14 шетел қатысатын банк, оның ішінде 11 еншілес банк. Банк секторының жиынтық активтері 2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 36,98 трлн теңгені құрап, қаңтар айында негізінен несие портфелінің төмендеуі есебінен, атап айтқанда РЕПО операциялары бойынша мәмілелерді өтеу есебінен 1,7% - ға азайды.

Екінші деңгейдегі банктердің шамамен 11,56 трлн теңгені немесе активтердің 31,3% - ын құрайтын жоғары өтімді активтерінің елеулі қоры бар. Еркін өтімділіктің болуы банктерге өз міндеттемелеріне толық көлемде қызмет көрсетуге мүмкіндік береді.

Банк секторының міндеттемелері 2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша 32,38 трлн теңгені құрады, бұл қаңтар айында негізінен клиенттер салымдарының 1,8% - ға төмендеуі есебінен 2,1% - ға азайды. Банк секторы міндеттемелерінің құрылымы негізінен банктердің жиынтық міндеттемелерінің 78,9% - ын немесе 25,54 трлн теңгені құрайтын депозиттік портфельмен ұсынылған.

2022 жылғы 1 ақпандағы жағдай бойынша банк секторының жеткілікті капитал қоры бар. Негізгі капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к1) – 19,3%, меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (к2) – 23,3%, бұл жүйе бойынша орташа алғанда заңнамада белгіленген нормативтерден айтарлықтай асып түседі.

2022 жылдың қаңтар айының қорытындысы бойынша банктердің таза пайдасы

105 млрд теңге. Банк активтерінің рентабельділігі (ROA)

2022 жылғы 1 ақпанда 3,7% (2021 жылғы 1 ақпанда – 2,6%), капиталдың рентабельділігі (ROE) – 30,2% (2021 жылғы 1 Ақпанда – 20%) құрады.

Қорытынды. тұтастай алғанда, Қазақстан Республикасының банк секторында болып жатқан өзгерістер оны өзгермелі макроэкономикалық жағдайға ықпалдастыру, оны макроэкономикалық немесе саяси сипаттағы ықтимал теріс әсерлерге неғұрлым орнықты ету мақсатын көздейді. Жоғарыда айтылғандардың барлығы Үкімет қабылдаған бағдарламалық құжатта – республиканың қаржы секторын дамыту тұжырымдамасында жеткілікті дәрежеде көрініс тапты

Бәсекеге қабілетті қаржы секторын құруға және экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) стандарттарын қоса алғанда, үздік халықаралық стандарттар негізінде экономикадағы ресурстарды қайта бөлуде оның тиімділігін арттыруға бағытталған Қазақстан 2030 жылға дейін.

Қазақстан Республикасы банк секторының әлеуетін толыққанды іске асыру және оның бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін активтердің сапасы мәселесін реттеу, қорландыру базасының тұрақтылығын арттыру, Базель III стандарттарына біртіндеп көшуді қамтамасыз ету және активтер мен капиталдың рентабельділігін арттыруға бағытталған қаржы ұйымдарының бизнес-стратегиясын жетілдіру қажет.

Әдебиет:

1. International regulatory framework for banks (Basel III). [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.bis.org/bcbs/basel3.htm>

2. «Об утверждении Концепции развития финансового сектора Республики Казахстан до 2030 года». [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1400000954>